

ÎNTRU SLAVA SFINTEI ȘI CELEI DE O FIINȚĂ, DE
VIAȚĂ FĂCĂTOAREI ȘI NEDESPĂRȚITEI TREIMI

LITURGHIER

CUPRINZÂND

DUMNEZEIEȘTILE LITURGHII
ALE SFINȚILOR NOȘTRI PĂRINȚI:
IOAN GURĂ DE AUR, VASILE CEL MARE
ȘI A DARURILOR MAI ÎNAINTE SFINȚITE

PRECUM ȘI

RÂNDUIALA VECERNIEI, UTRENIEI,
DUMNEZEIEȘTII PROSCOMIDII, LITURGHIEI
CU ARHIEREU, CA ȘI ALTELE DE TREBUINȚĂ
LA SFÂNTA SLUJBĂ ÎN BISERICĂ

TIPĂRIT CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
ȘI CU BINECUVÂNTAREA PEA FERICITULUI PĂRINTE

TE OCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI – 2000

îchinăciuni și merg apoi la arhieru pentru binecuvântare sau, în lipsa acestuia, fac numai metanie la scaunul arhieresc. Întorcându-se iarăși în mijlocul bisericii, cu fața spre răsărit, diaconul zice:

Binecuvintează, părinte.

Preotul:

Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul sau diaconul începe a zice:

Împărate ceresc, Mângâietorul, Duhul adevărului, Care pretutindenea ești și toate le plinești. Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiești întru noi și ne curățești pe noi de toată întinăciunea și mântuiești, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (de trei ori).

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluiește (de trei ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie împărăția Ta. Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.

Preotul:

Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

După aceea zic troparele acestea:

Miluieste-ne pe noi, Doamne, miluieste-ne pe noi, că, nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ție, ca unui Stăpân, noi, păcătoșii robii Tăi, miluieste-ne pe noi.

Slavă...

Doamne, miluieste-ne pe noi, că întru tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărâdelegile noastre, ci caută și acum ca un Milostiv și ne izbăvește de vrăjmașii noștri, că Tu ești Dumnezeuul nostru, noi suntem poporul Tău, toți lucrul mâinilor Tale și numele Tău îl chemăm.

Și acum...

Ușa milostivirii deschide-o nouă, binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne izbăvim prin tine din nevoi, că tu ești mântuirea neamului creștinesc.

Apoi merg la icoana Mântuitorului, zicând:

Preacuratelui Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greșelilor noastre, Hristoase Dumnezeule; că de voie ai binevoit a Te sui cu Trupul pe cruce, ca să izbăvești din robia vrăjmașului pe cei ce i-ai zidit. Pentru aceasta, cu mulțumire strigăm Ție: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit să mântuiești lumea.

Și, închinându-se, își descoperă capul și sărută icoana. Trec după aceea la icoana Născătoarei de Dumnezeu, zicând troparul:

Ceea ce ești izvorul milei, învrednicește-ne pe noi milostivirii, Născătoare de Dumnezeu; caută spre poporul cel păcătos; arată, precum de-a pururea, puterea ta, că, întru tine nădăjduind, strigăm ție: Bucură-te, ca și oarecând Gavriil, mai-marele voievod, al celor fără de trup.

Se închină și sărută icoana, având capul descoperit. Și, trecând apoi la celelalte icoane, care se găsesc de o parte și de alta a sfintelor uși și anume: întâi la icoana hramului și cele ce s-ar mai afla spre miazăzi de ea, apoi la icoanele dinspre miazănoapte de icoana Născătoarei de Dumnezeu, iar după aceea la icoana de la iconostas, zic la fiecare troparul sau condacul sfântului sau sfintei care va fi acolo, se închină și le sărută. Dacă pe iconostas se află icoana Învierii, zic:

Învierea Ta, Hristoase, Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri, iar pe noi, pe pământ, ne învrednicește, cu inimă curată, să Te mărim.

Apoi, mergând în mijlocul bisericii, își descoperă capetele și, plecându-le, diaconul zice: Domnului să ne rugăm. Iar preotul zice rugăciunea aceasta:

Doamne, trimite mâna Ta din înălțimea Sfântului Tău locaș și mă întărește spre slujba ce-mi este pusă înaintea, ca, neosândit stând înaintea înfricoșătorului Tău altar, să săvârșesc Jertfa cea fără sânge. Că a Ta este puterea și slava în vecii vecilor. Amin.

Apoi, ridicându-și capetele și acoperindu-le, diaconul zice: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de 3 ori), binecuvintează. Iar preotul face apolisul cel mic astfel:

Duminica:

Cel ce a înviat din morți, (în alte zile:) Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei

Maicii Sale, ale celui între sfinți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului (sau: ale celui între sfinți Părintelui nostru Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareii Capadociei) și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi ca un bun și de oameni iubitor.

După săvârșirea apolisului, se pleacă spre strane și intră în altar: preotul prin ușa dinspre miazăzi, iar diaconul prin ușa dinspre miazănoapte, zicând fiecare în sine:

Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta. Doamne, povățuiește-mă întru dreptatea Ta, iar pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea.

Intrând în sfântul altar, fac trei închinăciuni înaintea Sfintei Mese și, descoperindu-și capetele, sărută preotul Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai marginea Sfintei Mese. Apoi, luând în mâini, fiecare veșmintele sale, fac trei închinăciuni către răsărit, zicând în sine:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește.

După aceea, merge diaconul la preot, ținând veșmintele în dreapta sa și, plecându-și capul, cere binecuvântarea, zicând:

Binecuvintează, părinte, stiharul dimpreună cu orarul și mânecutele.

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Apoi diaconul sărută mâna preotului și, retrăgându-se la o parte, se îmbracă în stihar, rugându-se așa:

Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul că m-a îmbrăcat în veșmântul mântuirii și cu haina veseliei m-a

împodobit; ca unui mire mi-a pus cunună și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă.

După aceasta, sărutând semnul Sfintei Cruci de pe orar și zicând: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot..., îl pune pe umărul stâng și petrecând capătul din față pe sub mâna dreaptă, îl aduce prin spate, peste umărul stâng iarăși, așa ca să atârne în față, iar celălalt capăt pe spate.

Când pune mânecutele la mâini, sărută de asemenea semnul Sfintei Cruci de pe ele, spunând la cea dreaptă:

Dreapta Ta, Doamne, s-a preaslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmași și, cu mulțimea slavei Tale, ai zdrobit pe cei potrivnici.

Iar la stânga zice:

Măinile Tale m-au făcut și m-au zidit; înțelepțește-mă și voi învăța poruncile Tale.

Apoi diaconul, mergând la procomidiar, pregătește cele sfințite, pune adică sfântul disc în stânga lui, iar potirul în dreapta lui și pe celelalte cu bună rânduială de o parte.

Iar preotul se îmbracă în același timp cu diaconul, în acest chip: luând stiharul în mâna stângă și închinându-se de trei ori spre răsărit, precum s-a spus, îl binecuvintează, zicând:

Binecuvânat este Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și sărutând apoi semnul Sfintei Cruci de pe el, se îmbracă, zicând: Bucura-se-va sufletul meu..., până la sfârșit.

După aceea, luând epitrahilul, îl binecuvintează și, sărutând crucea de pe gulerul epitrahilului, îl pune pe grumaz, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste preoții Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veșmintelor lui.

Apoi, luând brâul, îl binecuvintează și, sărutând crucea de la mijlocul lui, se încinge cu el, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere și a făcut fără prihană calea mea, Cel ce întocmește picioarele mele ca ale cerbului și peste cele înalte mă așază.

Iar la mânecute, după ce le binecuvintează și le sărută, după rânduiala de mai sus, zice tot ca și diaconul.

După aceea, de este protosinghel sau are vreun oarecare alt rang bisericesc, luând bedernița, o binecuvintează și, sărutând-o, o pune, zicând:

Încinge sabia Ta peste coapsa Ta, Puternice, cu podoaba Ta și cu frumusețea Ta și încordează și bine sporește și stăpânește pentru adevăr, blândețe și dreptate. Și minunat Te va povățui dreapta Ta, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Luând apoi felonul (sfita), îl binecuvintează și, sărutându-l după rânduială, se îmbracă, zicând:

Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate și cuvioșii Tăi întru bucurie se vor bucura, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Mergând după aceea la spălător, își spală mâinile, zicând:

Spăla-voi între cei nevinovați mâinile mele și voi înconjura altarul Tău, Doamne, ca să aud glasul laudei Tale și să spun toate minunile Tale. Doamne, iubit-am bună-cuviința casei Tale și locul sălășluirii slavei Tale. Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu și cu vărsătorii de sânge viața mea, în mâinile cărora sunt fărădelegile; dreapta lor s-a umplut de daruri, iar eu întru nerăutatea mea am umblat. Izbăvește-mă, Doamne, și mă miluiește. Piciorul meu a stat întru dreptate; în biserici Te voi binecuvânta, Doamne.

II

RÂNDUIALA DUMNEZEIEȘII PROSCOMIDII

Preotul vine apoi la proskomidiar cu capul descoperit și, închinându-se de trei ori înaintea lui, împreună cu diaconul, zice:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește (de trei ori).

După aceasta preotul, luând PRIMA prescură și copia cu amândouă mâinile, le ridică până în dreptul frunții și zice:

Răscumpăratu-ne-ai pe noi din blestemul legii cu scump Sângele Tău. Pe Cruce fiind răstignit și cu sulița împuns, nemurire ai izvorât oamenilor, Mântuitorul nostru, slavă Ție.

Apoi diaconul zice:

Binecuvintează, părinte.

Și preotul, trecând prescura și copia în mâna stângă, le binecuvintează cu dreapta, în chipul crucii, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: Amin.

Apoi preotul, având prescura în mâna stângă, iar în mâna dreaptă copia, diaconul zice:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Preotul însemnează cu copia cruciș, de trei ori, deasupra peceții de pe prescură și zice de fiecare dată:

Întru pomenirea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Și, punând îndată prescura pe tavă sau pe talerul de lemn, care se găsește la proscomidiar, alături de sfintele vase, înfige copia în partea dreaptă a peceții, adică cea cu literele I I S și N I, și, tăind, zice:

Ca un miel spre junghiere S-a adus.

Apoi tăind la fel în partea stânga, zice:

Și ca o oaie, fără de glas împotriva celui ce-o tunde, așa nu și-a deschis gura Sa.

Tăind după aceasta în partea de sus a peceții, zice:

Întru smerenia Lui, judeata Lui s-a ridicat.

Și tăind în partea de jos, zice:

Iar neamul Lui cine-l va spune?

Diaconul, privind cu evlavie la această lucrare, și ținând orarul în mână, zice la fiecare tăietură:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

După aceasta zice:

Ridică, părinte.

Iar de la sărbătoarea Sfintei Înălțări și până la Duminica Pogorării Sfântului Duh se zice numai: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu... și Doamne, buzele mele vei deschide...

Apoi preotul sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai marginea Sfintei Mese. Și, după aceasta, plecându-și capul său către preot și, ținând orarul cu trei degete ale mâinii drepte, diaconul zice:

Vremea este a sluji Domnului, binecuvintează, părinte.

Preotul:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Și diaconul zice:

Roagă-te pentru mine, părinte.

Preotul zice:

Să îndrepteze Domnul pașii tăi spre tot lucrul bun.

Și iarăși diaconul:

Pomenește-mă, părinte.

Preotul, binecuvântând pe diacon pe cap, zice:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: Amin.

(Iar dacă nu este diacon, preotul nu zice cele ale diaconului, ci numai cele ale preoției).

Și, închinându-se diaconul, iese prin ușa dinspre miazănoapte și, stând la locul obișnuit, din mijlocul bisericii, cu fața spre sfintele uși, se închină cu cucernicie de trei ori, zicând întru sine (asemenea și preotul în altar):

Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta.

Și după aceasta, se începe Dumnezeiasca Liturghie.

DUMNEZEIASCA
LITURGHIE
A SFÂNTULUI
IOAN GURĂ DE AUR
ARHIEPISCOPUL
CONSTANTINOPOLULUI

ment, preoții din partea de miazăzi trec, unul după altul, prin fața Sfintei Mese și vin în dreapta protosului, iar cei din partea de miazănoapte vin, tot prin fața Sfintei Mese, și se așază de-a stânga protosului. Când trec prin fața Sfintei Mese, ei fac o închinăciune, apoi stau cu fața spre apus. **SE CADE A ȘTI CĂ:** preotului nu-i este îngăduit să se urce în scaunul cel de sus, nici să șadă în el, ci să stea în locul ce s-a spus.

După Slavă... Și acum... Sfinte fără de moarte..., diaconul zice dintre sfintele uși:

Puternic.

Iar strana începe din nou: Sfinte Dumnezeule...

Și, după plinirea cântării celei întreit-sfinte, pentru cea din urmă oară, diaconul, venind între sfintele uși, cu fața spre credincioși, zice:

Să luăm aminte.

Iar preotul:

Pace tuturor.

Cântărețul, stând în mijlocul bisericii, răspunde: Și duhului tău, după care zice prochimenul Apostolului. Apoi diaconul:

Înțelepciune.

Și cântărețul: Din Epistola către...

Diaconul:

Să luăm aminte.

După aceea, ia cădelnița cu tămâie și, venind către preot, după ce primește binecuvântarea de la dânsul, cădește lin Sfânta Masă împrejur și sfântul altar tot și pe preot, apoi iese din altar și cădește după rânduială, icoanele, scaunul arhieresc, strănile, pe cântăreț și, din mijlocul bisericii, pe ceilalți credincioși, după care intră în sfântul altar, cădind. (Dacă nu este diacon, cădirea o face preotul sau unul dintre preoții slujitori, în cazul în care se slujește în sobor). În timp ce diaconul cădește, preotul revine în fața Sfintei Mese și citește în taină

Rugăciunea dinaintea de Evanghelie

Strălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicilor Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca, toate poftele trupului călcând, viețuire duhovnicească să petrecem, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bună-plăcerea Ta. Că Tu ești lumina sufletelor și a trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeule, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Iar diaconul, isprăvind de cădît, pune cădelnița la locul ei și, apropiindu-se de preot, primește de la el Sfânta Evaghelie și, închinându-se înaintea Sfintei Evanghelii, o ia cu amândouă mâinile, punând capătul orarului peste ea. (Dacă slujește sobor de preoți, fără diacon, după ce preotul care a cădît revine în sfântul altar, încheind cădirea, ceilalți preoți se întorc la locurile lor, prin partea de răsărit a Sfintei Mese, trecând cei de la stânga la dreapta și invers, după ce fac o plecăciune către scaunul cel de sus, apoi citesc, împreună cu protosul, Rugăciunea de dinaintea de Evanghelie).

Și sfârșindu-se de citit Apostolul, preotul, stând înaintea Sfintei Mese, se întoarce cu fața spre credincioși și zice dintre ușile împărătești:

Pace ție, cititorule.

Cântărețul: Și duhului tău; iar strana cântă: Aliluia.

Diaconul iese cu Sfânta Evaghelie prin sfintele uși, purtându-se înaintea lui două sfeșnice cu lumânări aprinse (sau o făclie aprinsă)

până ce se duce pe amvon sau la locul cel obișnuit din mijlocul bisericii. Apoi zice:

Binecuvintează, părinte, pe binevestitorul Sfântului Apostol și Evanghelist (N).

Iar preotul, binecuvântându-l, zice:

Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului, întru tot lăudatului Apostol și Evanghelist (N) să-ți dea ție, celui ce binevestești, cuvânt cu putere multă, spre plinirea Evangheliei iubitului Său Fiu, a Domnului nostru Iisus Hristos.

(În zilele obișnuite sau de rând, de peste săptămână, preotul binecuvintează pe diacon, atunci când îi dă Sfânta Evanghelie, în chipul arătat, dar în taină, trecându-se direct la rostirea formulelor pentru citirea ei).

După aceasta, preotul stă între sfintele uși cu fața către apus, iar dacă mai este alt diacon sau slujitor, acesta zice, cu glas mare:

Înțelepciune, drepti, să ascultăm Sfânta Evanghelie!

Și preotul zice îndată:

Pace tuturor!

(Apoi preotul rămâne între sfintele uși, până ce diaconul termină citirea Sfintei Evanghelii).

Strana: Și duhului tău. Diaconul care citește Sfânta Evanghelie:

Din Sfânta Evanghelie de la (N) citire.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție. Preotul sau diaconul al doilea, dacă este:

Să luăm aminte.

(Iar dacă nu este diacon, Sfânta Evanghelie se citește de preot, dintre sfintele uși, punându-se, de-a dreapta și de-a stânga, câte un sfeșnic cu lumânare aprinsă).

Și, sfârșindu-se Sfânta Evanghelie, zice preotul către diacon:

Pace ție, celui ce ai binevestit.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Și, venind diaconul până la sfintele uși, dă Sfânta Evanghelie în mâinile preotului și trece în dreptul icoanei Mântuitorului. Preotul sărută și înalță Sfânta Evanghelie în semnul Sfintei Cruci spre credincioși, cu partea care are pe ea Învierea, și după aceasta o așază pe Sfânta Masă, din sus de sfântul antimis, cu partea care se deschide către răsărit. Urmează citirea tâlcuirii Sfintei Evanghelii din Cazan. Se închid apoi sfintele uși, iar diaconul, venind la locul cel obișnuit, din mijlocul bisericii, zice ectenia următoare, pe care, dacă nu este diacon, o zice preotul, stând în fața Sfintei Mese:

Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul nostru să zicem.

Strana: Doamne, miluiește.

Doamne, Atotstăpânitorule, Dumnezeuul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de 3 ori).

În acest timp, preotul zice în taină

Rugăciunea cererii stăruitoare

Doamne, Dumnezeuul nostru, primește această rugăciune stăruitoare de la noi, robii Tăi, și ne miluiește pe noi, după mulțimea milei Tale, și trimite îndurările Tale peste noi și peste tot poporul Tău, care așteaptă de la Tine mare și multă milă.

Strana: Amin. Și începe să cânte îndată cântarea heruvimică: Noi, care pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm... (până la: Ca pe Împăratul...).

Iar preotul, stând înaintea Sfintei Mese, citește în taină

**Rugăciunea din timpul
cântării heruvimice**

Nimeni din cei legați cu poște și cu desfătări trupești nu este vrednic să vină, să se apropie sau să slujească Ție, Împărate al slavei; căci a sluji Ție este lucru mare și înfricoșător chiar pentru puterile cele cerești. Dar, totuși, pentru iubirea Ta de oameni cea negrăită și nemăsurată, fără mutare și fără schimbare, Te-ai făcut om și Arhiereu al nostru Te-ai făcut și, ca un Stăpân a toate, ne-ai dat slujba sfântă a acestei jertfe liturgice și fără de sânge; că Tu singur, Doamne, Dumnezeuul nostru, stăpânești cele cerești și cele pământești, Care Te porți pe scaunul heruvimilor, Domnul serafimilor și Împăratul lui Israel, Cel ce singur ești Sfânt și întru sfinți Te odihnești. Deci, pe Tine Te rog, Cel ce singur ești bun și binevoitor, caută spre mine, păcătosul și netrebnicul robul Tău, și-mi curățește sufletul și inimă de cugete viclene; și învrednicește-mă, cu puterea Sfântului Tău Duh, pe mine, cel ce sunt îmbrăcat cu harul preoției, să stau înaintea sfintei Tale mese acesteia și să jertfesc sfântul și preacuratul Tău Trup și scumpul Tău Sânge. Căci la Tine

vin, plecându-mi grumajii mei, și mă rog Ție: Să nu întorci fața Ta de la mine, nici să mă lepezi dintre slujitorii Tăi, ci binevoiește să-Ți fie aduse darurile acestea de mine, păcătosul și nevrednicul robul Tău. Că Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți, Hristoase, Dumnezeuul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Iar, după terminarea rugăciunii, preotul și diaconul zic și ei în taină cântarea heruvimică, de trei ori, făcând câte o închinăciune la fiecare sfârșit, dar fără să ridice mâinile.

Preotul:

N oi, care pe heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm...

Iar diaconul continuă:

C a pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat în chip nevăzut de cetele îngerești. Aliluia, aliluia, aliluia.

Și, dacă nu s-a făcut mai înainte acoperirea Cinstitelor Daruri la proscomidiar, se face acum.

Se ridică apoi perdeaua și se deschid sfintele uși, iar diaconul, pregătind cădelnița, o dă preotului, care o binecuvintează, și, mergând înainte diaconul, cu făclie aprinsă, preotul tămâiază Sfânta Masă împrejur, altarul tot și, ieșind prin sfintele uși, tămâiază icoanele și pe credincioși ca la Apostol, zicând psalmul 50 și tropare de umilință, câte va voi. (Când sunt mai mulți preoți împreună-slujitori, tămâiază cel dintâi dintre ei). Venind în altar, tot prin sfintele uși,

și tămâind după obicei, preotul dă cădelnița diaconului (sau, în lipsa lui, paracliserului) și, mergând după aceea înaintea Sfintei Mese, fac două închinăciuni, zicând:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește.

După aceea preotul sărută sfântul antimis, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai Sfânta Masă; mai fac apoi amândoi o închinăciune și se întorc plecându-se, dintre sfintele uși, către credincioși. Merg după aceea la proscomidiar și, închinându-se de trei ori, zic:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește.

Apoi diaconul zice către preot:

Ridică, părinte.

Și preotul, luând Aerul, îl pune pe umerii diaconului, zicând:

Ridicați mâinile voastre la cele sfinte și binecuvântați pe Domnul.

După aceasta, luând sfântul disc, îl dă diaconului, care îl ține în dreptul frunții cu toată grija și evlavie, având și cădelnița atârnată de unul din degete. Preotul însuși ia sfântul potir și ies amândoi prin ușa dinspre miazănoapte, diaconul mai întâi și după el preotul, purtându-se înaintea lor două sfeșnice sau lumânarea aprinsă, și așa înconjoară, prin mijlocul bisericii, făcând VOHODUL sau ieșirea cu Cinstitele Daruri.

Dacă sunt doi diaconi, preotul pune mai întâi pe umerii celui de al doilea un Aer, dându-i apoi cădelnița, ca să meargă înaintea primului diacon. Iar dacă slujește numai preotul, face el singur Vohodul, având Aerul pe umeri, potirul în mâna dreaptă și discul în mâna stângă.

Când sunt mai mulți preoți și diaconi, după ce s-a închinat cel dintâi dintre preoți, cu diaconii, și s-au plecat către credincioși, vin apoi și ceilalți preoți doi câte doi, începând de la cei cu rang mai mare, și, închinându-se după rânduială și plecându-se către credincioși, trec

spre proskomidiar, având în mână dreaptă fiecare câte o cruce și, la nevoie, chiar cartea Dumnezeieștii Liturghii, iar preotul care a făcut Proskomidia, copia și lingurița. Și fac Vohodul, mergând unul după altul în urma preotului celui dintâi, cel cu rang mai mic fiind la urmă. Iar când au ajuns în mijlocul bisericii, se întorc, cu fața spre apus, și stau unul în dreapta celuiilalt, în rând cu primul dintre împreună-slujitori. Când nu sunt diaconi, atât sfântul disc cât și sfântul potir se iau de întâiul dintre împreună-slujitori, iar ceilalți merg după dânsul, până la cel din urmă, purtând în mâini câte o cruce, iar ultimul copia și lingurița; ajungând în mijloc, se așază unul de-a dreapta altuia, în rând cu protosul.

Ieșind deci din sfântul altar, primul dintre diaconi zice cu glas mare:

Pe voi pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pome-nească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana:

Și, terminând, când a ajuns în mijlocul bisericii, primul dintre diaconi se întoarce în altar prin sfintele uși, și, stând în partea dreaptă, așteaptă să intre preotul cu sfântul potir. Diaconul al doilea, mergând înaintea celui dintâi până la sfintele uși, se oprește lângă icoana Maicii Domnului, iar când vine preotul cu sfântul potir, cădește înaintea lui, până ce preotul intră prin sfintele uși, diaconul intrând și el, după aceea, în sfântul altar prin ușa dinspre miazănoapte.

Dacă va sluji numai un preot, zice singur toate cele ce urmează, iar dacă vor sluji mai mulți, le împart între dânsii, zicându-le pe rând:

Pe Prea Fericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pe (Înalt-) Prea Sfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], să-l pome-nească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe binecredinciosul popor român de pretutindeni, pe cârmuitorii țării noastre, pe mai marii orașelor și ai satelor

și pe iubitoarea de Hristos oaste să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe frații noștri preoți, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pe tot clerul bisericesc să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe adormiții întru fericire patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, Miron, Nicodim, Justinian și Iustin, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe fericii și pururea pomeniții ctitori ai sfântului locașului acestuia și pe alți ctitori, miluitori și făcători de bine, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe fericii întru adormire eroii, ostași și luptătorii români, din toate timpurile și din toate locurile, căzuți pe câmpurile de luptă, în lagăre și în închisori pentru apărarea patriei și a credinței strămoșești, pentru întregirea neamului, pentru libertatea și demnitatea noastră, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe cei care au adus aceste daruri și pe cei pentru care s-au adus, vii și adormiți, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe toți cei adormiți din neamurile noastre, strămoși, moși, părinți, frați, surori, fii și fiice, soți și soții și pe toți cei dintr-o rudenie cu noi, pe fiecare după numele său, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

(Nu se citesc pomelnice și nu se ating capetele credincioșilor cu sfântul potir)

Apoi primul dintre împreună-slujitori zice, făcând semnul Sfintei Cruci cu potirul spre credincioși:

Și pe voi pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și se cântă în continuare cântarea heruvimică: Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel nevăzut înconjurat de cetele îngerești. Aliluia, aliluia, aliluia.

Se întorc apoi în altar prin sfintele uși, așa precum au ieșit, iar când intră preotul cu sfântul potir, primul dintre diaconi zice către dânsul:

Preoția ta să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Iar preotul zice către diacon:

Diaconia ta să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul răspunde: Amin.

Preotul pune apoi sfântul potir pe Sfântul Antimis, desfăcut pe Sfânta Masă. Asemenea, luând și sfântul disc, de la diacon, îl așază lângă sfântul potir, întocmai ca la proscomidiar, zicând:

Iosif cel cu bun chip, de pe lemn luând preacurat trupul Tău, cu giulgiu curat înfășurându-l și cu miresme, în mormânt nou, îngropându-l, l-a pus.

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins.

Ca un purtător de viață și mai înfrumusețat decât raiul cu adevărat și decât toată camera împărătească mai luminat s-a arătat, Hristoase, mormântul Tău, izvorul învierii noastre.

vântând, sfințind și frângând, a dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, zicând:

Diaconul, ținând orarul cu trei degete de la mâna dreaptă, arată spre sfântul disc, în timp ce preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Agneț, zice cu glas tare ecfonisul:

Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor.

Apoi se înclină, împreună cu diaconul și se pleacă amândoi până la pământ.

Strana: Amin.

Preotul, în taină:

Asemenea și paharul, după cină, zicând:

Iar diaconul arată de asemenea cu orarul spre sfântul potir, în timp ce preotul, arătând cu dreapta spre sfântul potir, zice cu glas tare ecfonisul:

Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, Care, pentru voi și pentru mulți, se varsă, spre iertarea păcatelor.

Apoi se înclină, împreună cu diaconul și se pleacă amândoi până la pământ.

Strana: Amin.

Preotul zice în taină:

Aducându-ne aminte, așadar, de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de groapă, de învierea cea de a treia zi, de înălțarea la ceruri, de șederea cea de-a dreapta și de cea de a doua și slăvită iarăși venire.

Apoi, cu glas tare:

Ale Tale dintru ale Tale, Ție Ți-aducem de toate și pentru toate.

Când zice preotul aceasta, diaconul lasă ripida sau acoperământul pe Sfânta Masă și, punând mâinile în chipul crucii (mâna dreaptă peste cea stângă, apucă piciorul sfântului disc cu mâna dreaptă, iar al sfântului potir cu cea stângă și, înălțându-le puțin, le mișcă în semnul crucii deasupra sfântului antimis, la ...Ție Ți-aducem... Dacă nu este diacon, ridicarea sfântului disc și a sfântului potir o face preotul.

Strana: Pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ție Îți mulțumim, Doamne, și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru.

În timpul acestei cântări, diaconul vine aproape de preot și se închină amândoi, de trei ori, înaintea Sfintei Mese, zicând încet:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește.

Apoi preotul zice încet, cu mâinile ridicate,
troparul Ceasului al treilea:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh, în ceasul al treilea, Apostolilor Tăi, pe Acela, Bunule, nu-L lua de la noi, ci ni-L înnoiește nouă, celor ce ne rugăm Ție.

Diaconul: Stih 1:

Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Și închinându-se, preotul zice iarăși, cu mâinile ridicate:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul: Stih 2:

Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Și iarăși preotul, ca mai înainte:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul:

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În timp ce diaconul își rostește ectenia, preotul citește în taină această rugăciune:

Iie, Stăpâne, Iubitorule de oameni, Îți încredințăm toată viața și nădejdea noastră și cerem și ne rugăm și cu umilință cădem înaintea Ta: Învrednicește-ne să ne împărtășim cu cuget curat, cu cereștile și înfricoșătoarele Tale Taine ale acestei sfinte și duhovnicești mese, spre lăsarea păcatelor, spre iertarea greșelilor, spre împărtășirea cu Sfântul Duh, spre moștenirea împărăției cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată, sau spre osândă.

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi Dumnezeuule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător, păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși, la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos să cerem.

Unirea credinței și împărtășirea Sfântului Duh cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeul cel ceresc, Tată, și a zice:

Cel mai mare sau strana zice rar și deslușit (dacă nu o cântă credincioșii) rugăciunea:

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ; pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi, și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.

În timpul rugăciunii, diaconul își petrece orarul cruciș, așa ca să atârne în față amândouă capetele.

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și, ridicându-se perdeaua, preotul zice:

Pace tuturor.

Strana: Și duhului tău.

Diaconul:

Capetele voastre, Domnului să le plecați.

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul se roagă încet:

Iulțumim Ție, Împărate nevăzut, Cel ce toate le-ai făcut cu puterea Ta cea nemăsurată și, cu mulțimea milei Tale, din neființă la ființă toate le-ai adus. Însuși, Stăpâne, caută din cer spre cei ce și-au plecat Ție capetele lor; că nu le-au plecat trupului și sângelui, ci Ție, înfricoșătorului Dumnezeu. Tu, deci, Stăpâne, cele puse înaintea noastră tuturor, spre bine le întocmește, după trebuința deosebită a fiecăruia: cu cei ce călătoresc pe ape, pe uscat și prin aer împreună călătorește, pe cei bolnavi îi tămăduiește, Cel ce ești doctorul sufletelor și al trupurilor noastre.

Apoi, preotul zice, cu glas tare, ecfonisul:

Cu harul și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiul Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Iar preotul se roagă în taină:

Aa aminte, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, din sfânt locașul Tău și de pe scaunul slavei împărăției Tale și vino ca să ne sfințești pe noi, Cel ce sus împreună cu Tatăl șezi și

aici, în chip nevăzut, împreună cu noi ești. Și ne învrednicește, prin mâna Ta cea puternică, a ni se da nouă Preacuratul Tău Trup și Scumpul Tău Sânge și, prin noi, la tot poporul.

Apoi preotul, în altar, iar diaconul la locul unde stă, se închină de trei ori, zicând în taină de fiecare dată:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește.

După aceasta, diaconul (iar dacă nu este diacon, însuși preotul) zice cu glas tare:

Să luăm aminte...

Iar preotul, luând Sfântul Trup cu amândouă mâinile, îl înalță în semnul Sfintei Cruci, deasupra sfântului disc, zicând cu glas tare:

...Sfintele, sfinților.

Strana cântă: Unul Sfânt, unul Domn, Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Amin.

Apoi se rostește predica (iar dacă predica se va rosti la sfârșitul Sfintei Liturghii, se cântă acum un chinonic), iar diaconul intră în sfântul altar și, stând de-a dreapta preotului, care ține în mâini Sfântul Trup, zice încet:

Sfărâmă, părinte, Sfântul Trup.

Iar preotul, sfărâmându-L în patru părți, cu luare-aminte și cu evlavie, zice:

Se sfărâmă și se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfărâmă și nu se desparte, Cel ce se mănâncă pururea și nicio-dată nu se sfârșește, ci pe cei care se împărtășesc îi sfințește.

Și le așază apoi pe sfântul disc cu miezul în sus, în chipul Sfintei Cruci, potrivit să fie spre răsărit partea cu IIS, spre apus cea cu HS, spre miazănoapte cea cu NI, iar spre miazăzi cea cu KA.

Apoi diaconul, arătând cu orarul sfântul potir, zice încet:

Plinește, părinte, sfântul potir.

Iar preotul, luând păticea ce este așezată sus, adică cea cu IIS, face cu dânsa semnul Sfintei Cruci deasupra sfântului potir, zicând:

Plinirea potirului credinței Sfântului Duh.

Și o pune în sfântul potir, ștergându-și apoi degetele cu buretele, iar diaconul zice: **Amin.**

Și, luând diaconul căldura și venind în partea dreaptă a preotului, zice încet:

Binecuvintează, părinte, căldura.

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântată este căldura sfinților Tăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul, sau dacă nu este diacon, preotul zice: **Amin.** Și toarnă apoi în chipul Sfintei Cruci atât cât chibzuiește că ajunge să încălzească Sfintele, zicând:

Căldura credinței plină de Duhul Sfânt. Amin.

După aceasta, diaconul, lăsând vasul de căldură, stă puțin mai deoparte, iar preotul împarte cu copia păticea HS în două, pe sfântul disc. Diaconul, stând în dreapta preotului, puțin mai înapoi, face împreună cu el trei închinăciuni adânci și cere apoi iertare de la preot. După care preotul zice:

Apropie-te, diacone.

Iar diaconul, trecând prin partea de răsărit a Sfintei Mese, vine la stânga preotului, ținând palmele întinse cruciș, dreapta peste stânga, și zicând:

Iată, mă apropii de Hristos, Împăratul cel nemuritor și Dumnezeuul nostru. Dă-mi mie, părinte, Cinstul și

Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Preotul, având buretele între degetele de la mâna stângă, ia una dintre cele două jumătăți din părticica HS și, ținând-o deasupra buretelui, o dă diaconului, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, diaconului (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Așezarea Sfântului Agneț pe Sfântul Disc,
după sfărâmare

Diaconul, primind părticica din Sfântul Trup în palma dreaptă, răspunde:

Amin.

Sărută apoi mâna preotului și se duce în partea de răsărit a Sfintei Mese și, plecându-și capul, așteaptă să ia și preotul părticica din

Sfântul Trup. Iar preotul, desfăcând mai întâi palma dreaptă și așezând buretele sub degetul mijlociu, între arătător și inelar, ia cu stânga cealaltă jumătate din părticica HS și o pune în palma dreaptă, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie, preotului (N), spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci.

Își șterge apoi cu buretele, deasupra sfântului disc, degetele cu care a luat părticica și, așezând stânga sub mâna dreaptă, stă plecat înaintea Sfintei Mese și se roagă în taină, asemenea făcând în același timp și diaconul, la locul său, zicând:

Rugăciunile împărtășirii

 red, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. Încă cred că acesta este însuși Preacurat Trupul Tău și acesta este însuși Scump Sângele Tău. Deci mă rog Ție: Miluiește-mă și-mi iartă greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele cu cuvântul sau cu fapta, cele cu știință și cu neștiință. Și mă învrednicește, fără de osândă, să mă împărtășesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Țăi Taina Ta, nici sărutare Îți voi da ca Iuda, ci, ca tâlharul, mărturisindu-mă, strig Ție: Pomenește-mă, Doamne, întru împărăția Ta.

Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului.

Și așa, preotul și diaconul se împărtășesc în același timp, cu pârțicelele pe care le țin în mâini, cu frică și cu toată evlavia, ștergându-și după aceea mâinile cu buretele deasupra sfântului antimis. Apoi preotul, luând cu amândouă mâinile și cu un acoperământ sfântul potir, se împărtășește de trei ori dintr-însul, zicând:

Mă împărtășesc eu, robul lui Dumnezeu, preotul (N), cu Cinstitul și Sfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.

Și apoi își șterge preotul buzele sale și sfântul potir în partea pe unde a sorbit Sfântul Sânge, cu acoperământul pe care îl ține în mâini, și zice:

Iată s-a atins de buzele mele și va șterge fărădelegile mele și de păcatele mele mă va curăți.

După aceasta, ținând sfântul potir cu un acoperământ, cheamă pe diacon, zicând:

Apropie-te, diacone.

Și diaconul vine și se închină, zicând:

Iată vin la nemuritorul Împărat.

Diaconul ia cu stânga colțul liber al acoperământului, cu care ține preotul sfântul potir, și îl așază sub bărbie, iar cu dreapta apucă de marginea postamentului sfântului potir, spre a înlesni preotului lucrarea, iar preotul îl împărtășește de trei ori, zicând:

Se împărtășește robul lui Dumnezeu, diaconul (N), cu Cinstitul și Sfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor sale și spre viața de veci.

Diaconul răspunde: Amin.

Și, după ce s-a împărtășit diaconul, preotul zice:

Iată s-a atins de buzele tale și va șterge fărădelegile tale și de păcatele tale te va curăți.

Diaconul își șterge apoi buzele și sfântul potir cu acoperământul.

SE CUVINE AȘTI CĂ: dacă vor fi mai mulți preoți și diaconi slujind împreună, cel dintâi dintre împreună-slujitori tale cu copia pârțicea HS din Sfântul Trup în atâtea părți câți preoți și diaconi sunt, iar la vremea împărtășirii vin mai întâi preoții și stau în rând după rangul lor, în partea dinspre miazănoapte a Sfintei Mese și își cer pe rând iertare unul de la altul. Apoi, după preoți, urmează în rând diaconii până la cel mai mic și își cer iertare de la preoți, precum și între dânsii.

Și, retrăgându-se preotul protos puțin mai înapoi în fața Sfintei Mese, vine preotul cel de al doilea cu bună cucernicie și își ia singur, cu mâna stângă, o pârțică din Sfântul Trup și, punând-o în palma dreaptă, se șterge cu buretele după rânduială și, așezând cruciș palma stângă sub cea dreaptă, se întoarce înapoi pe unde a venit și, trecând prin fața celorlalți, merge prin spatele Sfintei Mese, pe la răsărit, și se așază, la locul lui, în partea dinspre miazăzi a Sfintei Mese, sprijinind mâinile pe ea și ținând capul plecat; asemenea vin și ceilalți, unul după altul, respectând aceeași rânduială și așezându-se fiecare de-a dreapta celui de dinaintea lui. Vin, deci, și diaconii și primesc de la preotul cel dintâi pârțicelele din Sfântul Trup, după rânduială. Iar după aceștia, ia și cel dintâi dintre preoți o pârțică și, stând la locul său, dinaintea Sfintei Mese, se roagă, împreună cu ceilalți, zicând: Cred, Doamne și mărturisesc... și celelalte, încetișor, lin și cu luare-aminte, ca nu cumva, prin zgomot mult, să se încurce în rugăciuni, fiind apropiați unul de altul. Isprăvind rugăciunile, se împărtășesc toți cu Sfântul Trup. Și, ștergându-și cel mai mare palma dreaptă cu buretele, ia cu evlavie sfântul potir și, împărtășindu-se cu Sfântul Sânge, după rânduială, se trage la o parte. De asemenea, și ceilalți preoți, venind unul după altul prin partea dinspre miazăzi, urmează aceeași rânduială. Iar ultimul dintre preoți împărtășește pe diacon din sfântul potir, cu luare-aminte. Dacă slujește un sobor de preoți, cu sau fără diaconi, protosul nu va da nici Sfântul Trup și nici nu va împărtăși din Sfântul Sânge pe preoți,

indiferent de gradul său administrativ sau didactic, ci numai pe diaconi. Numai arhiereul dă Sfântul Trup și Sfântul Sânge atât preoților cât și diaconilor. După ce preoții și diaconii s-au împărtășit toți și, dacă nu sunt mulți credincioși de cuminecat, atunci diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, ținând buretele sub degetul cel mijlociu de la mână dreaptă, între inelar și arătător, ia cu stânga sfântul disc, și, ridicându-l deasupra sfântului potir, toarnă în el cu buretele, cu multă luare-aminte și cucernicie, mai întâi părțile NI și KA de pe sfântul disc, zicând cele ale Învierii: **Înviera lui Hristos văzând... și celelalte**; trage după aceea cu buretele, de pe sfântul disc în sfântul potir, și celelalte părțile, zicând: **Spală, Doamne, păcatele...** Iar la vremea împărtășirii credincioșilor, dacă sunt de cuminecat numai câțiva, preotul, care îi împărtășește, sfărâmă și ia cu lingurița din cele două sfinte părți NI și KA și din Scumpul Sânge, după trebuință.

SE CUVINE A ȘTI însă că, din păticea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu sau din părțilele celor nouă cete sau din celelalte ce sunt pe sfântul disc, pentru vii și morți, *preotul nu trebuie să împărtășească nicidecum pe cineva, ci numai din cele două sfinte părți ce au rămas din Sfântul Agneț pe sfântul disc, adică din NI și KA să-i cuminece. În cazul în care sunt foarte mulți credincioși de împărtășit (sărbători mari, hramuri, sfințiri, etc.) se poate face împărtășirea și din păticea IIS.*

Când sunt mai mulți credincioși de împărtășit, cele două sfinte părți NI și KA din Sfântul Trup se sfărâmă în părțilele mici, ca să fie de ajuns pentru toți cei ce vor să se cuminece, și așa se pun în sfântul potir, cu rânduiala arătată. Păticea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și celelalte, care mai sunt pe sfântul disc pentru cele nouă cete, precum și pentru vii și morți, *se lasă pe sfântul disc, până ce se vor cumineca toți credincioșii, atunci când se zice: Cu frică de Dumnezeu... să vă apropiați, ca nu cumva, amestecându-se cu părțile din Sfântul Trup, să se întâmple a împărtăși, dintr-însele pe cineva, din nebagare de seamă.*

Punând deci mai întâi părțilele NI și KA, una după alta în sfântul potir, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul zice:

Înviera lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și sfântă

OTPUSTUL ZILELOR de peste toată săptămâna

SÂMBĂTĂ, LA VECERNIE

Cel ce a înviat din morți Hristos, Adevăratul Dumnezeuul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale Sfinților, măriților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N) (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale sfinților, dreptilor și dumnezeieștilor Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

DUMINICĂ, LA UTRENIE

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul Dumnezeuul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale Sfinților, măriților și întru tot lăudaților Apostoli... (și celelalte, precum s-a arătat mai sus).

La Sfânta Liturghie, otpustul este același ca și la Utrenie, pomenind după sfântul al cărui hram îl poartă biserica și pe sfântul a cărui Liturghie se săvârșește: a lui Ioan Gură de Aur sau a Marelui Vasile.

DUMINICĂ, LA VECERNIE, ȘI LUNI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul Dumnezeuul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, cu folosințele cinstitelor, cereștilor, netrupeștilor Puteri, pentru rugăciunile (sfântului, al cărui hram îl poartă biserica și ale sfântului zilei), ale sfinților, dreptilor și dumnezeieștilor Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

LUNI, LA VECERNIE, ȘI MARȚI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale cinstitului, măritului Prooroc, Înaintemergător și Botezător Ioan...

MARȚI, LA VECERNIE, ȘI MIERCURI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, pentru rugăciunile Sfântului (Sfinților)...

MIERCURI, LA VECERNIE, ȘI JOI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale Sfinților, măriților și întru tot lăudaților Apostoli, ale celui între sfinți Părintelui nostru Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni...

JOI, LA VECERNIE, ȘI VINERI, LA UTRENIE
se zice otpustul de marți, la Vecernie și miercuri dimineața

VINERI, LA VECERNIE, ȘI SÂMBĂTĂ, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale Sfinților, măriților și întru tot lăudaților Apostoli, ale sfinților, măriților și bunilor biruitori mucenici, ale preacuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor părinților noștri, ale Sfântului (N) (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale sfinților, dreptilor și dumnezeieștilor Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Iar peste toată săptămâna, otpustul la Sfânta Liturghie se face cum s-a arătat mai sus, la Vecernie și la Utrenie, după zile adăugându-se însă, la locul cuvenit, și numele sfântului a cărui Liturghie s-a săvârșit, adică:

...ale celui între sfinți Părintelui nostru, Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului...; sau ...ale celui între sfinți Părintelui nostru, Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareii Capadociei...; sau ...ale celui între sfinți Părintelui nostru, Grigorie Dialogul...

Iar la Pavecerniță, la Miezonoptică și la Ceasuri, în toată săptămâna, se face otpustul cel mic așa:

Hristos, Adevăratul Dumnezeuul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale preacuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor părinților noștri și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Numai duminica la Miezonoptică și la Ceasuri se adaugă la începutul otpustului: Cel ce a înviat din morți...

Vineri seara, la Vecernie și sâmbătă, la Utrenie, precum și la Liturghie, nu se cade a zice la otpust: Cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci..., de vreme ce, în acea zi, nu se face slujba Cruci (căci în ziua în care se face pomenirea și slujba cinstitei Cruci, atunci este în post, precum miercură și vinerea și la Înălțarea cinstitei Cruci). Asemenea și duminica, la otpust, de Cruce nu se amintește, fiindcă nu este zi de post. Așa este rânduiala și obiceiul Sfintei Biserici a Răsăritului, la toate patriarhiile, în sfintele mănăstiri și pretutindenea.

SE CUVINE A ȘTI ȘI ACEASTA, că, acolo unde este hramul Mântuitorului Hristos, adică Nașterea, Dumnezeiasca Arătare (Botezul Domnului), Înălțarea sau celelalte, la otpustul de peste săptămână nu se zice niciodată otpustul praznicului, ci numai în ziua praznicului și până la sfârșitul (odovania) lui. Iar în tot anul se zice numai: Hristos, Adevăratul Dumnezeuul nostru..., și celelalte, ale fiecărei zile; dar de la Sfintele Paști până la sărbătoarea Înălțării Domnului, se zice: Cel ce a înviat din morți...

E C F O N I S E L E

ce se zic după ectenia mică, înaintea Evangheliilor
Sfintelor Patimi, în Sfânta și Marea Vineri
(la denia de Joi seara)

Ecfonisul 1:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta împărăția și puterea și
slava...

Ecfonisul al 2-lea:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea...

Ecfonisul al 3-lea:

Că s-a binecuvântat și s-a preaslăvit preacinstitul și de
mare-cuviință numele Tău...

Ecfonisul al 4-lea:

Că Tu ești Dumnezeuul nostru și Ție slavă înălțăm...

Ecfonisul al 5-lea:

Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată și
preaslăvită...

Ecfonisul al 6-lea:

Că s-a binecuvântat preasfânt numele Tău și s-a prea-
slăvit împărăția Ta...

Ecfonisul al 7-lea:

Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești...

Ecfonisul al 8-lea:

Că Tu ești Împăratul păcii și Mântuitorul sufletelor
noastre...

Ecfonisul al 9-lea:

Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești...

1. Sfântul locaş sau biserica, în care se aduc mulţumiri lui Dumnezeu, Făcătorului a toate, Unuia în Treime, şi în care se fac rugăciuni, pentru luminarea credincioşilor şi curăţirea lor de păcate, trebuie să fie sfinţită de episcop sau de un trimis al episcopului şi să aibă antimis sfinţit de arhiereu, adică să primească după rânduială sfinţirea.

2. Preotul să fie om ales, cinstit, să ştie Sfânta Scriptură şi să fie hirotonit de arhiereu, după rânduială.

3. Preotul să aibă toate veşmintele sfinţite, după rânduială, şi anume: stihar, epitrahil, mânecuşe, brâu şi felon; iar diaconul: stihar, mânecuşe şi orar, care se poartă pus pe umărul stâng. Fără acestea, preotul şi diaconul nu se cuvine a sluji Dumnezeiasca Liturghie; iar dacă preotul va îndrăzni a săvârşi Sfânta Liturghie fără acestea, va greşi de moarte şi pentru aceasta se va scoate din cinul său. La săvârşirea altor Sfinte Taine şi Ierurgii, ca şi la alte slujbe din biserică, slujitorii sfinţiţi vor îmbrăca sfintele veşminte, aşa cum cere Tipicul.

4. Pentru săvârşirea Dumnezeieştii Liturghii, adică a Sfintei Taine a Trupului şi Sângelui Domnului nostru Iisus Hristos, pe lângă cele zise, se cere ca preotul hirotonit de arhiereu să aibă pregătirea cuvenită şi voinţă stăruitoare spre săvârşirea Tainei Trupului şi Sângelui Domnului, ca astfel, prin lucrarea cea după Tipic a preotului, pâinea şi vinul să se prefacă în Înсуşi Trupul şi Sângele Domnului.

5. La săvârşirea acestei Taine sunt de trebuinţă cinci prescuri, vin şi apă. **Prescurile** să fie din făină de grâu curat; făina să nu fie veche, nici să fie mucedă, nici să se dospească cu drojdii, ci numai cu aluat care să fie sărat. Asemenea, şi **vinul** să fie de struguri, curat, adică să nu fie pelin, nici muced, nici oţeţit, nici cu gust de vas, iar **apa** să fie curată şi proaspătă.

6. Această Taină se săvârşeşte cu rugăciunea şi cu binecuvântarea mâinilor preotului, la cuvintele: **Şi fă, adică, pâinea aceasta, cinstit Trupul Hristosului Tău; iar ce este în potirul acesta, cinstit Sângele Hristosului Tău; prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.**

Cu aceste cuvinte se preface pâinea în Preasfântul Trup și vinul în Cinstitul Sânge al lui Hristos, după cum înțelepțește învață și ține Sfânta și Apostoleasca Biserică a Răsăritului.

Pentru aceasta, preotul trebuie să știe că, dacă va îndrăzni cineva să slujească fără biserică sfințită sau fără antimis sfințit de arhiereu, fără veșminte sfințite și alte lucruri ca acestea, fără pregătirea cuvenită sau având la această pregătire îndoială, sau fără prescuri de grâu și făină curată și fără vin din rodul viței, fără cunoașterea și rostirea exactă a cuvintelor cu care se săvârșesc Tainele – sau se va fi întunecat și amețit de băutură, neștiind ce face – *unul ca acesta se socotește nu numai ca un fur de cele sfinte, ci și păcat de moarte face și osândă și pedeapsă își agonisește.*

PREGĂTIREA PENTRU SLUJBA DUMNEZEIEȘTI LITURGHII ȘI ÎMPĂRTĂȘIREA CU SFINTELE TAINE

Sfânta Împărtășanie nu se sfințește niciodată de mirean, citeț, cântăreț, ipodiaton sau diacon, *ci numai de preotul hirotonit* potrivit sfințelor canoane, căci aceia nu săvârșesc nimic din cele ale preoției. Și cine ar îndrăzni să facă ceva din cele ce se cuvin numai preotului canonic, acela cade în grea osândire și în păcatul furului de cele sfinte.

Preotul hirotonit și diaconul sunt datori a se pregăti de slujbă în chipul următor: Mai înainte, să se ferească cu grijă de faptele care împiedică vrednicia Liturghiei și împărtășirea cu Preacuratele Taine. Iar piedicile cele mai mari sunt acestea: aflarea lor sub blestem, sau de se vor găsi opriți de Biserică, sau afurisiți de arhiereu, sau de vor fi săvârșit vreun păcat de moarte. Păcatele de moarte sunt acestea: 1. trufia; 2. iubirea de argint; 3. desfrânarea; 4. mânia; 5. lăcomia; 6. zavistia; 7. lenevia spre faptele cele bune.

Deci, de va fi sub blestem sau oprit de Biserică sau afurisit de arhiereu, nicidecum să nu îndrăznească a săvârși Sfânta Liturghie, până când nu va avea voie de la cel ce l-a legat, ca să fie pe deplin dezlegat; căci, dacă va îndrăzni cineva să lucreze cele preoțești, nefiind dezlegat, va cădea în păcatul furtului de cele sfinte și, cu îndoit și foarte

greu păcat, se va întoarce de la slujba dumnezeiască și vinovat va fi față de Trupul și Sângele Domnului și se va socoti împreună cu ucigașii de Dumnezeu și cu necredincioșii farisei, care au ucis pe Hristos; iar împărtășirea cu Preacuratele Taine îi va fi spre judecată și osândă.

Chiar și mireanul, fiind pus sub afurisanie de arhiereu sau de preotul duhovnic, sau dacă va fi cuprins și de oarecare alte patimi și nu va ține seamă de ele, la alt duhovnic mergând, fără a lua iertare și dezlegare de la duhovnicul pe care l-a avut mai înainte și ar îndrăzni a se împărtăși cu Preacuratele Taine ale Trupului și Sângelui lui Iisus Hristos, același lucru pătimește și ca un ucigaș se va osândi.

Iar preotul, dacă-l va vădi pe el cugetul pentru păcate de moarte, să nu îndrăznească a sluji Sfânta Liturghie, până când nu se va curăți pe sine de păcatul în care se află, cu căință și prin mărturisire cu gura înaintea părintelui său duhovnicesc, făgăduind că nu se va mai întoarce la păcat. Că, dacă va îndrăzni a sluji, în păcat de moarte fiind, și nu se va mărturisi și, prin pocăință mai înainte nu se va curăți de el, alt păcat de moarte mai greu își agonisește și împărtășirea de Dumnezeieștile Taine, din pricina nevredniciei lui, îi va fi spre judecată și spre osândă.

Chiar în timpul săvârșirii Dumnezeieștii Liturghii, dacă-și va aduce aminte preotul și va înțelege că se găsește în păcat de moarte, pe cât va putea, cu mare durere și căință să se smerească pe sine și să arate părere de rău, având gând necurmat de a se mărturisi în grabă, să facă mai departe binele și să se lepede de păcat.

Spre a fi vrednic de o slujire atât de înaltă și de împărtășirea cu Sfintele Taine, împiedică și multa mâncare și băutură de cu seara.

Pentru aceea, preotul se cuvine a se înfrâna de la mâncare și băutură și, chiar dacă va gusta ceva, să guste puțin și numai înainte de miezul nopții. Iar dacă va gusta preotul cât de puțină mâncare sau băutură după miezul nopții, să nu îndrăznească a sluji Sfânta Liturghie, deoarece de la miezul nopții începe cursul zilei în care va avea să slujească Sfânta Liturghie.

Preoții și diaconii, care au soții, sunt datori a trăi în curăție trupască câteva zile mai înainte de a sluji Sfânta Liturghie, precum și în ziua în care o săvârșesc, căci cel ce nu se va înfrâna și va sluji, greșește foarte.

Dar nu numai preotul și diaconul, ci și tot creștinul, care va vrea să se împărtășească cu vrednicie din Dumnezeuiștile Taine ale lui Hristos, este dator cu totul să se înfrâneze de la mâncare, afară de mare nevoie, la vreme de moarte.

Sunt încă și alte piedici, care fac pe preot și pe diacon nevrednici de slujbă și de a se împărtăși cu Sfintele Taine și acestea, cu toate că sunt mai mici decât cele ce s-au arătat mai sus, trebuie totuși dezrădăcinate. Și, precum preotul, tot așa și fiecare creștin este dator a le înlătura, pe cât va putea.

Cea **dintâi** este supărarea pe care o aduc gândurile cele de multe feluri, pe care trebuie să le îndepărtăm prin rugăciunea cea fierbinte și prin gândul la Patimile Domnului.

A **doua** este tulburarea cea dinlăuntru sau întristarea. Preotul și credinciosul să aibă nădejde că, prin stăruința de a primi harul lui Dumnezeu, adică de a se împărtăși cu Sfintele Taine, o va îndepărta de la sine.

A **treia** este mâhnirea și trândăvia, care, cu deșteptarea, cu privegherea și cu împușinarea somnului, de asemenea se înlătură.

A **patra** este tulburarea sau zburdarea trupească, care se face în vis și care, dacă se va întâmpla, să nu îndrăznească a sluji Sfânta Liturghie, decât numai la mare nevoie. Iar dacă el singur a dat pricină acestei piedici, cu vorbele sau cu gândurile cele necurate de cu seară, sau cu mâncare și cu băutură, sau cu lungimea somnului, nicidecum să nu îndrăznească a liturghisi, până ce nu se va mărturisi la părintele său duhovnicesc și va lua de la dânsul canon și dezlegare. Mai presus de toate, însă, prin rugăciunea cea fierbinte, prin lacrimile cele de durere și cu inimă înfrântă, atât mai înainte de slujire cât și în timpul slujirii, să căutăm să dezrădăcinăm de la noi aceste păcate.

A **cincea** piedică la vrednica slujire și împărtășire cu Sfintele Taine este și aceasta: de a ocărâta preotul sau diaconul pe cineva și l-a amărât sau l-a nedreptățit și știe că acela este mânios și supărat pe el; sau dacă însuși preotul sau diaconul, fiind nedreptățit sau scârbit de cineva, ține mânia și se supără, să nu îndrăznească a sluji Sfânta Liturghie, ci, mergând mai înainte, după porunca Domnului, să se împace cu fratele său și așa să slujească. Iar dacă va fi cel jignit undeva,

departe, și va fi nevoie să slujească, măcar gând bun să aibă că, dacă se va întâlni cu dânsul, negreșit se va împăca și în inima sa să-i pară rău de acestea și așa, de nevoie, să slujească.

Așadar, preotul și diaconul, mai înainte de pregătirea spre Dumnezeiasca Liturghie, sunt datori, **mai întâi**, să se păzească de piedicile cele ce s-au arătat mai sus.

Al doilea, se cuvine lor să aibă frângere de inimă pentru păcate, chiar dacă ar fi ele și mai mici.

Pe lângă aceasta, oricât de puțin l-ar vădi cugetul lui, să se mărturisească părintelui său duhovnicesc și să ia de la dânsul dezlegare. În scurt, tot ceea ce știe că duce la curățirea de păcate, se cuvine cu nevoință a face: inima să și-o curățească de toate gândurile, de poftele și dezmierdările cele trupești, ce stau împotriva dragostei lui Dumnezeu, iar firea cu oarecare socotire să și-o deștepte, chiar dacă nu este alunecată în patimi care l-ar împiedica de la împărtășire.

Al treilea, să aibă dragoste de a sluji Domnului în cuvioșie și dreptate, în toate zilele vieții sale. Și această dragoste să o adeverească la vreme, prin fapte bune.

Al patrulea, să deștepte în sufletul și în inima lui foamea de mâncarea cea dumnezeiască și setea de băutura cea duhovnicească cu îndoită purtare de grijă:

1. Pentru că Taina aceasta dumnezeiască este mare, deoarece într-însa Împăratul și Făcătorul a toată făptura cea văzută și nevăzută, Hristos Dumnezeu și Omul, nevăzut, sub chipul văzut al pâinii și al vinului, este pus înaintea credincioșilor spre mâncare și se dă, cu adevărat și cu folos, și câștig se revarsă dintr-însa, căci cel ce slujește cu vrednicie și se împărtășește cu Dumnezeieștile Taine, nu numai că dobândește iertarea păcatelor, ci se învrednicește și de sfințenie și de harul cel ales, căci se împărtășește cu Hristos, Care este Izvorul cel neîmpuținat al sfințeniei și al harului.

2. Pentru că, sărac și neajutorat fiind și alergând la comoara aceasta, cu adevărat primește îndestularea bogăției darurilor celor dumnezeiești și lipsa sau sărăcia sa sufletească îndește o împlinește.

Pe lângă aceasta, cu credință neîndoielnică să se apropie de împărtășirea cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale Trupului și Sângelui lui Hristos, ca prin ele să-și hrănească sufletul. Și această dragoste și credință nu numai preotul și diaconul, ci și tot credinciosul, care voiește cu vrednicie să se împărtășească, este dator să o aibă.

Iar preotul și diaconul, vrând să slujească Sfânta Liturghie, sunt datori să mai aibă în vedere și aceasta, adică să săvârșească Dumnezeiasca Liturghie întru slava lui Dumnezeu, în Treime închinat, și în cinstea tuturor sfinților, care se veselesc în raiul cel ceresc, și spre folosul și iertarea păcatelor tuturor credincioșilor lui Dumnezeu ce sunt pe pământ, precum și ale celor ce au adormit creștinește în dreapta credință, și pentru toți cei vii și cei morți, care sunt încredințați rugăciunilor lui; de asemenea și pentru bunăstarea și pacea sfintei sobornicești și apostolești Biserici a Răsăritului. Și să săvârșească Dumnezeiasca Liturghie, după rânduiala Domnului și după Tradiția Sfintei Biserici a Răsăritului, ca pe o Taină care sfințește și ca pe o Jertfă care împlânzește pe Dumnezeu și păcatele noastre curățește; prin care Duhul Sfânt, prin gura preotului, va prefăce cu adevărat cele ce sunt puse pe Sfânta Masă, după rostirea dumnezeieștilor cuvinte: **Și fă, adică, pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău; iar ce este în potirul acesta** (vinul amestecat cu puțină apă) **cinstit Sângele Hristosului Tău; prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.**

Al cincilea, în tot chipul să se nevoiască, cu mare cinste și cu adâncă smerenie să se apropie de această Dumnezeiască Taină, cugetând pe de o parte la slava și milostivirea lui Dumnezeu și la nemăsurata Lui sfințenie, iar pe de alta la puținătatea, necurăția și neputința sa, căci, din această cugetare, mare mângâiere, dar și bucurie va afla slujitorul.

Al șaselea, cu dinadinsul să se nevoiască a-și dobândi evlavie, gândind la Patimile Domnului, căci va câștiga nădejde și mângâiere sufletească și dragoste către această Taină a lui Hristos, spre care, fierbinta rugăciune și luarea aminte de sine foarte mult ajută.

Așadar, spre vrednica slujire, mai înainte pregătindu-se slujitorul altarului sau cel ce vrea să se împărtășească cu Dumnezeiescul

Trup și Sânge, dator este, după rânduiala Bisericii, să săvârșească seara Vecernia (sau s-o asculte); la care, cu cucernicie, să gândească în sine și cu umilință să cugete cum Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după mântuitoarele Sale Patimi, vineri seara a fost răstignit pe cruce, pentru păcatele noastre și a murit, pentru mântuirea noastră; cum unul din ostași cu sulița coasta Lui a împuns, din care îndată a ieșit sânge și apă; cum, după aceea, Iosif cu Nicodim, luând Trupul lui Hristos de pe Cruce, cu giulgiu curat înfășurându-L, în mormânt nou L-au pus, și cum Maria Magdalena, cu Preacurata Maica Domnului, cu plângere și cu mare tânguire, în amărăciunea inimii priveau acestea.

Sfârșind După-cinarea (Pavecernița), rugăciunile spre somn și canoanele cele obișnuite lui, ca: Acatistul Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu sau al Domnului Iisus, sau ale altor sfinți ai săptămânii și al îngerului său păzitor, cu toată cucernicia să socotească cum preasfântul suflet al firii omenești a Mântuitorului, fiind împreunat cu Dumnezeirea, în iad pogorându-Se, cu putere a legat pe domnul întunericului, a robit împărăția lui și sufletele cele din veac ale tuturor dreptilor ce erau acolo, din tirania lui le-a eliberat, cu Sine le-a ridicat și în rai, până la preaslăvita Sa înălțare, le-a sălășluit. Pentru aceea, mulțumind Lui pentru toate binefacerile pe care, cu Patima cea mântuitoare și cu Moartea Sa cea de viață făcătoare, le-a făcut pentru neamul omenesc, cu dinadinsul să-l roage, ca, și toate greșelile lui curățindu-le, de veșnicul chin să-l ferească și împărăției Sale să-l învrednicească. Iar pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu, ca una care a fost părtașa Patimilor și Morții Fiului său și, acestea văzând, împreună suferea, să o roage cu căldură ca să-i fie în această viață apărătoare și către toate faptele bune ajutătoare și, în ziua ieșirii din trup, sufletul, de toate asupririle diavolești, cu ocrotirea ei cea tare izbăvindu-l, în împărăția Fiului său să-l sălășluiască, de vreme ce, ca o Maică, toate le poate dobândi de la Fiul său, pentru cei ce aleargă la dânsa cu credință.

Dimineața, la vremea rugăciunii, mai înainte de luminarea de ziua, săvârșind Miezonoptica, cu cucernicie să cugete cum Domnul

nostru, la miezul nopții, mergând către Patima cea de bunăvoie, era în grădină, în nevointă, rugându-se cu dinadinsul, încât sudorile Lui s-au făcut ca picăturile de sânge ce pică pe pământ; cum acolo, fiind prins de ostași, a fost legat ca un făcător de rele și, mai întâi, la Ana a fost dus, și ce fel de rușinoase defăimări, scuiări, bătăi și nenumărate rele, de bunăvoie acolo a răbdat, ca pe noi, din legăturile păcatelor și din tirania și chinul diavolului, să ne izbăvească.

Săvârșind Utrenia, cu umilință să gândească, cum Domnul cu defăimări a fost dus de la Ana la Caiafa și cum acolo, pentru păcatele noastre, a suferit de bunăvoie palme peste obraz, scuiări, batjocuri și lovituri fără de milă, de la miezul nopții și până la ziua.

Iar după Utrenie, la citirea Ceasului întâi, cu cucernicie să gândească, cum Mântuitorul și Făcătorul nostru de bine, fiind legat, în ceasul întâi al zilei, a fost dus de la Caiafa la Ponțiu Pilat, în Pretoriu, la locul de judecată, ca un făcător de rele, și cum acolo Judecătorul a toată lumea, de arhieriei cei fără de lege și de bătrânii iudeilor, a fost clevetit și, de judecătorul cel nedrept, osândit.

La vremea sa, citindu-se Ceasul al treilea, cu cucernicie și în umilința inimii, cu dinadinsul să gândească, cum Mântuitorul nostru, la al treilea ceas din zi, a fost judecat de Pilat și ce fel de batjocuri și loviri peste obraz a răbdat acolo; iar după aceasta la stâlpul rușinii, cel de marmură, fără de milă fiind legat, a răbdat cumplite răni, cunună de spini ghimpoși și alte nesuferite chinuri. Să mai cugete, de asemenea, și aceasta: cum Duhul Sfânt, în ceasul al treilea din zi, în chip de limbi de foc, peste Apostolii ce se aflau la rugăciune S-a pogorât și pe aceia i-a luminat; și, aceasta gândind, cu dinadinsul să se roage lui Dumnezeu ca să-i dăruiască și lui darul Sfântului Duh, spre luminarea cunoștinței sufletești și ca să săvârșească cu vrednicie Dumnezeiasca Liturghie, care urmează.

Iar când se citește Ceasul al șaselea, să cugete cum Mântuitorul nostru, în acel ceas, Crucea Sa purtând, la răstignire a fost dus și cum, fără de milă, cu patru piroane pe Cruce a fost pironit, pe Golgota, între doi tâlhari; de asemenea, cum ostașii au împărțit între ei veșmintele Lui și cum cei ce treceau Îl batjocoreau pe Dânsul, și

tălharul cel spânzurat de-a stânga Lui Il hulea și cum întuneric s-a făcut peste tot pământul.

Iar la vremea când se citește Ceasul al nouălea, de asemenea, cu toată cucernicia și luarea-aminte, să gândească, cum Mântuitorul nostru, dorind mântuirea neamului omenesc, pe Cruce fiind spânzurat, a strigat grăind: «Mi-e sete»; cum cu oțet amestecat cu fiere a fost adăpat, cum suflatul Său cel preasfânt în mâinile lui Dumnezeu-Tatăl l-a dat, cum toate temeliiile pământului s-au clătinat, pietrele s-au despicat, morții din morminte s-au sculat și cum unul din ostași cu sulița coasta Lui a împuns și îndată a ieșit sânge și apă.

La acestea, pe scurt amintite, și la alte mântuitoare Patimi ale Domnului, cu cucernicie gândind, în zdrobirea inimii, cu osârdie, iar dacă va fi cu puțință, chiar cu lacrimi, rugăciunile Ceasurilor să le săvârșească.

Când se citesc Psalmii, numiți mesianici sau Obednița (când nu va li și Liturghie), cu osârdie să mulțumească Mântuitorului pentru aceste patimi cumplite, pe care de bunăvoie le-a răbdat pentru noi, ca din tirania diavolului să ne izbăvească, și pentru vărsarea Preacuratelui Său Sânge, cu care ne-a răscumpărat din blestemul Legii și pentru moartea Lui cea dătătoare de viață, cu care neamul omenesc, cel mort prin păcat, a fost înviat, și cu dinadinsul, cu inimă smerită să se roage, ca pentru toate aceste faceri de bine ale Lui, să-i dea și lui harul iertării păcatelor, ca să-I aducă cu vrednicie Jertfa cea fără de sânge, și fără osândă să se împărtășească cu Sfintele Lui Taine.

Dacă însă preotul și diaconul sau altcineva, care se pregătește pentru împărtășire, vor lăsa cu totul sau numai în parte, de bună voie, din lene sau din nepurtarea de grijă, Pravila Bisericii ce s-a arătat mai sus și cuviincioasa pregătire pentru dumnezeiasca Împărtășire, de moarte va greși.

Iar dacă va fi zăbovit preotul în lucrări sufletești trebuincioase mântuirii oamenilor, adică: ascultând mărturisirea celor bolnavi sau a celor sănătoși, sau împărtășind, sau botezând pe cei bolnavi și, apropiindu-se vremea Dumnezeieștii Liturghii, silit va fi să-și lase pravila, nu va greși. După Dumnezeiasca Liturghie însă toate cele

lăsate să le plinească; dar rugăciunile împărtășirii, negreșit să le citească mai înainte de Liturghie.

Pentru aceea, și cei care vor să se împărtășească cu Dumnezeu-ieștile Taine, datori sunt cântarea bisericească și pravila sfintei împărtășiri cu tot sufletul să o plinească și să se nevoiască a gândi la Patimile Domnului. Dacă nu știu carte, atunci preoții, diaconii sau clericii să le citească, ca să fie îndemnat poporul la mai multă dragoste către Domnul. Iar care pot citi și de pravila Bisericii nu poartă grijă și, fără de inimă înfrântă, biruiți fiind de socotelile lor, îndrăznesc a se apropia către această Taină înfricoșătoare, chiar de vor fi persoane mari, parte bărbătească sau femeiască, preotul, ca un părinte sufletesc, să-i certe și să-i oprească de la împărtășire, până ce se vor îndrepta și, cu luare-aminte, cele ce se cuvin vor împlini; căci înfricoșător lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului celui viu, dacă va mânca cineva spre judecată sau spre osândă Trupul și va bea Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

Pentru slujirea Dumnezeuieștii Liturghii, preotul și diaconul sunt datori a fi curați, atât cu sufletul cât și cu trupul, și, precum trebuie să aibă trupul curat, tot așa și veșmintele cele de pe dâșii se cuvine să le aibă curate și întregi; iar dacă vor fi foarte pătate și rupte și va îndrăzni preotul a sluji cu ele, va greși de moarte, deoarece înaintea lui Hristos Dumnezeu, Cel ce este cu adevărat în Sfintele Taine, se va arăta cu nebăgare de seamă. De aceea, slujitorii celor sfinte sunt datori să stăruiască în tot chipul, ca veșmintele cele sfinte, chiar de vor fi din material simplu, să fie cuviincioase și curate. Pe lângă aceasta, capul să fie pieptănat, fața și gura spălate, unghiile tăiate și curate. Toate acestea pentru respectul și cinstea dumnezeieștilor Taine și pentru ca poporul, ce-l privește și-i sărută mâna, să nu se amărească cu ceva. Deci tot cel care va vrea să se împărtășească bine va face dacă își va curăți dinții și-și va spăla gura sa de cu seară, ca, nu cumva, făcând acestea a doua zi, să înghită apă, și astfel să fie împiedicat de a sluji sau a se împărtăși. Iar dacă-și va spăla gura și dimineața, negreșit că nu va fi rău, numai să o facă aceasta cu luare-aminte, ca să nu înghită apă și așa, fără îndoială, să slujească sau să se împărtășească.

PENTRU VREMEA ÎNCEPUTULUI SLUJBEI

Vremea slujbei, după obiceiul cel vechi al Bisericii, este ceasul al treilea din zi, adică ora 9 dimineață; iar dacă va fi nevoie, Sfânta Liturghie se poate săvârși sau mai târziu, sau mai de dimineață, însă nu mai înainte de a se lumina de ziua, nici după amiază, fiindcă cel ce va începe și va săvârși așa, va greși. Abatere de la aceasta face Biserica, în zilele în care se cuvine a se sluji după amiază, iar mai ales când Liturghia se săvârșește împreună cu Vecernia, adică în Postul Mare, când se săvârșește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, apoi în Joia și Sâmbăta Mare, deși în prezent și aceste slujbe se săvârșesc tot dimineața, sau în ajunurile Nașterii Domnului Hristos și al Dumnezeieștii Arătări (Botezul Domnului), ca și la Înviere, când se obișnuiește, prin multe părți din țară, ca Sfânta Liturghie să se săvârșească după mijlocul nopții, înainte de ziua.

CE TREBUIE SĂ AIBĂ ÎN VEDERE
ȘI SĂ PĂZEASCĂ
PREOTUL ÎNAINTEA ȘI ÎN TIMPUL SLUJBEI

Dacă **Antimisul** va fi rupt, zdrențuit sau înnegrit, încât să nu se cunoască literele scrise pe el, sau dacă va fi de hârtie, să nu se slujească nicidecum pe el. Iar cel ce va îndrăzni a face aceasta, greșește de moarte, ca un nebăgător de seamă față de Dumnezeieștile Taine și cade sub pedcapsa episcopului, adică sub oprirea de a săvârși cele precești sau pierderea darului.

Sfânta masă se cuvine să fie îmbrăcată întâi cu pânză, al doilea cu endotionul (acoperământ care atârnă până la pământ), iar pe deasupra să aibă iliton de pânză subțire, deasă, sau de mătase, pe care se așază antimisul și se învelește cu un acoperământ care trebuie să fie măcar de aceeași mărime cu antimisul.

Cămașa, endotionul și ilitonul să fie curate, nerupte și nezdrănțuite; iar dacă se vor învechi, să se schimbe, cu obișnuita rugăciune și după hotărâta rânduială.

Îndeobște în biserică, în altar și pe sfânta masă, toate se cuvine să fie curate, întregi, cu cuviință, cu bun chip și bine șterse, ca să nu

se defăimeze Dumnezeuieștile Taine prin nepurtare de grijă. Pentru aceasta, să se cerceteze cu dinadinsul dacă este sfințită biserica și sfânta masă. De asemenea, dacă, din oarecare împrejurări, biserica s-a întinat cu picături de sânge omenesc, pricinuite fie cu arma, fie cu mâna sau cu vreo lovire, sau și de altă oarecare necurățenie trupească, nicidecum nu se cuvine preotului a sluji până când nu se va face obișnuita curățire prin binecuvântarea arhierească. Cel ce nu va păzi aceasta, de moarte va greși și sub pedeapsă arhierească va cădea.

Dacă se va întâmpla vreo pângărire a bisericii în vremea Liturghiei, mai înainte de Vohodul cel mare, să înceteze preotul a liturghisi și să consume pâinea și vinul, ca pe niște lucruri binecuvântate, iar nu ca pe Trupul și Sângele lui Hristos, că încă n-au fost sfințite; să se dezbrace de veșmintele cele sfințite și să iasă fără a sfârși slujba. Iar dacă se va întâmpla aceasta după Vohodul cel mare, să nu înceteze, ci să săvârșească slujba lui Dumnezeu, pe care a început-o. Iar după aceasta să nu mai îndrăznească a sluji, până când, cu binecuvântarea episcopului, nu se va curăți și sfinți locul acesta, cu obișnuitele rugăciuni.

Iar dacă biserica se va necinsti, prin intrarea păgânilor sau prin năvălirea ereticilor sau a celor care s-au lepădat de credință, sau dacă va fi îngropat acolo vreun eretic dovedit, preotul să nu îndrăznească a sluji până când, prin osebita binecuvântare a episcopului, nu se va curăți și se va sfinți biserica, după obicei. Iar cel care va îndrăzni a sluji fără binecuvântare, de moarte va greși și sub pedeapsa episcopului va cădea.

Vasele sfințite, trebuincioase la săvârșirea Sfintei Liturghii, sunt: **potirul** sau paharul, **discul**, **steluța** și **lingurița**. Pe lângă acestea mai este nevoie de o **copie** și trei **acoperăminte**: unul pentru acoperirea potirului, altul al discului, iar al treilea, mai mare, pentru amândouă. Toate acestea trei să fie făcute din material frumos, curate și întregi. Cele patru vase pomenite să fie din aur sau de argint, sau cel puțin de cositor, aurite sau argintate. Să nu fie de aramă, de fier sau de lemn, căci cel ce va sluji într-unele ca acelea, greșește și sub pedeapsa episcopului va cădea.

cu aceste Sfinte Taine, ci, după învățătură, precum mai jos se scrie, iară a zăbovi, gătindu-te spre slujbă, a doua zi, începând Dumnezeiasca Liturghie, scoate, sfințește și sfărâmă un nou Agneț în părțile și, uscându-le, le păzește și cu acestea pe cei bolnavi și pe alții, pe care va trebui, să-i împărțășești; iar Tainele cele mucedu sau stricate, în aceeași Liturghie, la proscomidiar, împreună cu cele rămase din Dumnezeieștile Taine, punându-le în potir, să le potrivești.

Deci, când vei vrea să pregătești Sfintele Taine pentru trebuințele sau nevoile de peste tot anul, în Joia Mare sau în altă vreme, atunci scoate al doilea Agneț și să faci rânduiala ca pentru Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, udând Sfântul Trup cu Sângele cel de viață făcător, deasupra sfântului potir, câte puțintel cu lingurița, cu mare pază și cu iscusință, ca nu cumva să-l uzi prea tare și să pice undeva ceva, din prea multă umezire.

Agnețul sfințit în Joia Mare, se cuvine a se usca pe Sfânta Masă marți dimineața, în Săptămâna Luminată în acest chip: mai întâi, desfă antimisul și, luând Agnețul din chivot, pune-l pe disc și-l cădește împrejur. După aceasta, făcând cuvenita închinăciune, sfărâmă-l cu toată evlavie, cu sfânta copie, în mici părțile.

Iar după sfărâmare, să pui o lespede de piatră sau cărămidă la marginea antimisului, dinspre partea cea dreaptă, și deasupra lespedei o oală nouă de pământ sau o oală de fier, sau de aramă curată, cu cărbuni aprinși și, închinându-te cum se cuvine, să iei sfântul disc cu Dumnezeieștile Taine, așa sfărâmate, cu mare luare-aminte, și să-l pui deasupra oalei, păzind bine ca Dumnezeieștile Taine să se usuce pe încetul, întorcându-le mereu cu sfânta copie, ca nu cumva să se prăjească; și, când se va încălzi bine sfântul disc, să-l iei și să-l pui pe sfântul antimis sau pe acoperământ (procovăț), ca nu cumva, înfierbântându-se prea tare, să ardă Sfintele Taine. Și, după ce se va răci puțin, iarăși să-l pui deasupra oalei sau deasupra vasului gătit pentru aceasta. Și așa să faci de mai multe ori, până ce se vor usca, iar cele uscate cu toată luarea aminte să le pui în sfântul chivot și, acoperindu-le, să le pui la locul lor; apoi, făcând cuvenita închinăciune, strânge iarăși antimisul.

Unde se săvârșește Dumnezeiasca Liturghie în toate zilele, ca, de pildă, în mănăstiri, acolo și fără a usca Dumnezeieștile Taine, poți să procedezi în acest chip: nejunghiind două Agnețe, ci din același luând o parte și umezind-o cu Dumnezeiescul Sânge, precum s-a arătat, să o păstrezi pentru vreo întâmplare de moarte până a doua zi; și așa, în toate zilele făcând, nu va fi trebuință de a le usca, iar în felul acesta preotul va scăpa de toate primejduitoarele întâmplări.

PENTRU DAREA, PRIMIREA, PAZA ȘI CINSTIREA DUMNEZEIEȘTILOR TAINE

Toți preoții sunt datori, cu cinstea care se cuvine, să săvârșească în biserica Domnului slujba Sa și a Tainelor lui Dumnezeu, să facă închinăciune cu sfântă cuviință și să se nevoiască a primi adeseori un dar ca acesta. Iar preoții de enorie să învețe pe enoriașii lor ca, într-un cuget curat, atât parte bărbătească, cât și parte femeiască, dacă va fi cu puțință la praznice, iar dacă nu, negreșit în cele patru posturi de peste an, să se pregătească pentru sfânta împărtășire. Deci datori sunt să se apropie către Dumnezeieștile Taine cu smerenie și cu curăție, gătindu-și mai dinainte trupurile și sufletele lor.

Iar dacă vor vrea să se apropie de sfânta împărtășire, și afară de cele patru posturi obișnuite, să postească mai înainte șapte zile, petrecând în rugăciune, la biserică și acasă (și aceasta nu la vreme de nevoie, căci la vreme de nevoie numai trei zile sau chiar și numai o zi se îngăduie să postească) și mai înainte să se pregătească, după rânduială, prin mărturisirea păcatelor.

În aceste zile cei căsătoriți să se înfrâneze cu totul de la împreunarea trupească.

Iar mai înainte de a opta zi, să-și mărturisească înaintea duhovnicului toate păcatele lor și, de cu seară, nimic să nu mănânce. Cei care, din pricină că sunt mici, prea bătrâni sau prea slăbiți, pot să mănânce la masa de cu seară, adică să guste puțin, dar, de la miezul nopții, toți cei care se pregătesc de sfânta împărtășire, negreșit să se înfrâneze și în rugăciuni și, în închinăciuni și în gânduri curate, să

petrecă, pe cât va fi cu putință. Iar celor care nu știu carte și vor fi departe de biserică, preotul să le dea canonul la casele lor, arătându-i fiecăruia cum să procedeze.

După obișnuita Utrenie în biserică, toți cei care vor să se împărtășească și nu știu să citească, să rămână în biserică și să asculte rânduiala sfintei împărtășiri, ce se citește de către preot, și obișnuitele ceasuri. Iar cei care știu să citească pot să-și citească acestea și singuri la casele lor.

La începutul Sfintei Liturghii, să se adune toți în biserică și toată Sfânta Liturghie, cu frică și cu bună cucernicie, să o asculte și să se roage. Iar în vremea împărtășirii, să se apropie cu evlavie, cu adâncă smerenie și lui Hristos, Celui ce este cu adevărat în Taine, sub chipul pâinii și al vinului, până la pământ fiecare să se închine câte o dată, ținând mâinile pe piept cruciș și, pe Hristos răstignit mărturisind, să aibă dragoste către Dânsul. Și, primind Sfintele Taine, cu luare-aminte să le înghită și, după ștergerea gurii cu procovățul de către preot, să sărute marginea sfântului potir, ca pe însăși coasta lui Hristos, din care a curs sânge și apă și, depărtându-se puțin, să se închine, însă nu până la pământ, pentru sfințenia Tainelor ce le-a primit, și să stea la locurile lor, negrăind unul cu altul, nici să scuipe până când li se va da anafură și vin cu apă caldă; și până la sfârșitul Liturghiei să aștepte, neieșind afară și rugăciunile de mulțumire, după sfânta împărtășire, să le citească.

Știut să mai fie că de vor fi mulți cei care vor încerca să se împărtășească, preotul nicidecum să nu îndrăznească, neajungând în sfântul potir Dumnezeiescul Sânge sau Trup, să mai toarne vin sau pâine din nou, că de moarte va greși și lipsit de dar va fi. La o întâmplare ca aceasta, cei rămași neîmpărtășiți să fie îndemnați să aștepte până a doua zi și, slujindu-se Liturghia, să fie împărtășiți atunci și aceștia sau să se ia din chivot Dumnezeieștile Taine, care se păstrează pentru cei bolnavi, și să fie puse în sfântul potir și să fie împărtășiți și aceia, după obicei.

Pe lângă acestea, intrând în sfânta și dumnezeiasca biserică și căutând spre sfântul altar, cu frică să-și facă datorita închinăciune și slujitorii celor sfinte și toți credincioșii; căci cei ce stau în biserică trebuie să se socotească că stau în cer, înaintea lui Dumnezeu însuși, și să aducă rugăciune lui Dumnezeu, ca Unuia ce este acolo, după făgăduință.

Vrând să intri în altar, totdeauna mai întâi să-ți descoperi capul și să-ți faci închinăciune apoi să intri și, apropiindu-te către dumnezeiasca masă, până jos să faci închinăciune, și orice vei lucra în altar, cu toată smerenia și cu bună cucernicie să lucrezi, ca înaintea feței lui Dumnezeu, Celui ce este acolo. Și, vrând să ieși, de asemenea, să te închini mai întâi, până la pământ, înaintea Dumnezeieștilor Taine.

Când zici ectenia înaintea ușilor împărătești, totdeauna, mai întâi, cu cucernicie descoperindu-ți capul, te închină și numai după aceea începe; asemenea, sfârșind, te închină și apoi te du. Și în același chip, când ți se întâmplă a trece pe lângă sfintele uși împărătești, nicidecum să nu treci fără închinăciune.

Pe lângă acestea, fiecare slujitor al celor sfinte și clericii, săvârșind, după rânduiala lor, slujbele bisericești de noapte, de dimineață, de zi, sau de seară, să facă Domnului Dumnezeu închinăciuni, cu bună cucernicie, că acestea sunt plăcute lui Dumnezeu de la tine și de la toți credincioșii. Iar pentru o închinare ca aceasta a Sfintelor și Dumnezeieștilor Taine și pentru umblarea în liniște și cu grijă, fiecare va lua, deosebit, mare dar de la Hristos Dumnezeu.

Pe cei care slujesc altarului, adică pe ecleziarhi, *preotul este dator să-i învețe ca să intre în sfântul și dumnezeiescul altar cu mare frică*, cu cutremur și cu cucernicie, și lucrul să și-l facă știind că acolo, pe Sfânta Masă, cu adevărat este Hristos, Dumnezeul nostru și, intrând și ieșind, să se închine până la pământ.

Iar de dumnezeiasca masă și mai vârtos de înseși Dumnezeieștile Taine, ce sunt pe ea, asemenea și de vasele pentru slujbă și de orice lucru sfințit, nicidecum să nu îndrăznească a se atinge, ca să nu cadă în păcat, afară numai de sfeșnice, de făclii, de cădelniță și alte lucruri mai mici, decât cele sfințite.

Pentru cinstea Dumnezeieștilor Taine, nimeni din cei nesfințiți să nu intre în sfântul altar, iar femeile niciodată, afară numai dacă acestea sunt călugărite și sunt rânduite de cel mai mare din sfintele mănăstiri pentru slujba de eclesiarh. Ecleziarhii, adeseori mărturisindu-se și cu Dumnezeieștile Taine împărtășindu-se, cu trezie și cu dreaptă credință și în fapte bune să petreacă.

Ecleziarhii sunt datori să aducă în altar prescuri, vin, apă, tămâie și foc, să aprindă lumânările și să le stingă, să pregătească cădelnița și căldura și să dea preotului tot altarul, cu rânduială; adeseori să-l măture și să-l curățească, atât pe jos de toate gunoaiele, cât și pereții și podul bisericii, de praf și de păianjeni.

Iar Sfânta Masă și proscomidiarul numai preotul și diaconul sau ipodiatonul să le curățească și să le șteargă, ca niciodată să nu se alle pe ele praf sau oarecare gunoaie și ca să nu se atingă mâna cea nesfințită, cu păcat, de cele sfințite.

Ecleziarhii sunt datori a curăți adeseori de praf și de păianjeni toată biserica și icoanele, pereții, podul, acoperămintele, precum și pridvorul.

Iar gunoiul din altar și din biserică nu se cuvine să fie aruncat în locuri netrebnice, ci, sau pe apă curgătoare sau în alt loc neumbat și necălcăt, să se pună sau să ardă.

Pe lângă acestea, nu numai preoții și slujitorii celor sfinte, în altar, ci și *toți binecredincioșii creștini de vor vedea Dumnezeieștile Taine* sau în biserică, sau când le duce preotul la cei bolnavi, *să le cinstească cu cuviincioasa închinare către Dumnezeu.*

Asemenea și în sfânta biserică venind, la toate cântările și rugăciunile, după rânduiala și tipicul bisericesc, cu cuviință la vreme însemnată să se închine Domnului Dumnezeu și, la începutul ostanelilor sale, rugăciuni, cereri și mulțumiri să aducă. Iar cântarea și citirea bisericească cu înțelegere să o asculte, înțeleptindu-se, după cum zice Apostolul, în psalmi și în cântări și în laude duhovnicești, și în citirea Sfintelor Scripturi și a Sfinților învățători bisericești și laudând pe Domnul Dumnezeu în inimile lor, neîncetat.

Și aceasta se cuvine preotului totdeauna să învețe pe parohieni și pe fiii săi cei duhovnicești, ca în aceasta să cunoască voia lui Dumnezeu și porunca Bisericii.

Se cuvine preoților a ști și aceasta, că toți creștinii care sunt de o credință, de o Biserică, și care n-au asupra lor îndepărtare sau blestem și își dobândesc prin mărturisire pocăință curată, care trăiesc dreapta credință și de duhovnicul lor nu sunt opriți pe o vreme, aceia să se împărtășească cu Trupul lui Hristos și cu Sângele Lui, cu cuvenita cinste. Asemenea și copilașii care sunt mai în vârstă, care nu pot fi primiți la mărturisire și pruncii cei mici, după obiceiul Bisericii, se cuvine, pentru credința celor ce-i aduc pe dânsii, să se învrednicească de Sfintele Taine, pentru sfințirea sufletelor lor și pentru primirea harului Domnului.

Iar cei nevrednici de Taina aceasta, care au asupra lor blestem de la episcop sau sunt opriți de părintele lor duhovnicesc sau de părinți, pentru vreo pricină, să fie neapărat îndepărtați. Și păcătoșii învederați, desfrânații și desfrânatele, cei care au țiitoare și înseși țiitoarele lor, preadesfrânații, sodomiții, cămătarnicii, fermecătorii și toți vrăjitorii de orice fel, furii de cele sfinte, jucătorii de cărți și de bobi, hulitorii, vorbitorii de rușine, făcătorii de orice necinste și neorânduială și cei care sunt vrednici de hulă și ocară și alții asemenea acestora, până când nu se vor pocăi cu adevărat și nu vor face roade vrednice de pocăință, și prin pocăință nu vor curma scandalurile, pe care învederat le-au făcut și le fac, să nu fie învredniciți nicidecum împărtășirii Dumnezeieștilor Taine.

Pe păcătoșii cei nevădiți, care se mărturisesc a nu avea păcate, îndepărtează-i, învățându-i, cu bună socotință, să-și cerceteze cu multă luare-aminte cugetele și să nu se apropie nepocăiți de Sfintele Taine, pentru ca din aceasta să nu răsară vreun scandal pentru alți oameni, iar ei să fie bănuți și să se arate plini de necuviință, atunci când se vor apropia de Sfânta Împărtășanie.

Celor ieșiți din minte sau celor leșinați, nu se cuvine nicidecum a le da Dumnezeieștile Taine, decât numai când își vor veni în fire,

în minte și în simțire din leșin, și când își vor face, în zdrobirea inimii, mărturisire de păcatele lor, când vor veni la biserică și se vor ruga lui Dumnezeu, ascultând rugăciunile bisericești, și mai ales dacă nu se va afla întru dâșii nici o pricină de nevrednicie, care să-i îndepărteze de la Sfânta Împărțășanie.

Pentru privegherea cea adevărată, cea dreaptă și cu bună rânduială, de a face cu toată sârguința cele plăcute Domnului Dumnezeu și de a păzi pravilele bisericești cu curăția cea trupească și sufletească, pretutindenea va da Domnul poporului Său pace și mila, și zile bune tuturor celor care, cu bună credință, viețuiesc pe pământ. După aceasta și moștenirea frumuseților celor veșnice în cer le va dărui, pe care să le primească sufletele dreptmăritorilor creștini, cu harul lui Iisus Hristos și cu mijlocirea întru tot lăudatei Preacuratei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, și cu rugăciunile tuturor sfinților. Amin.

REGULĂ

**Pentru rugăciunile ce se cuvine a se face
de cei care se pregătesc a sluji și de cei care voiesc
a se împărțăși cu Sfintele și Dumnezeieștile Taine.**

Săvârșindu-se slujba Dupăcinării în biserică, sâmbătă seara, se citește Canonul Domnului Iisus și Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Canonul Îngerului păzitor și Canonul zilei. Iar pe alocurea se citesc și rugăciunile spre somn. După aceea: **Cuvine-se cu adevărat să te fericeim..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., și, după Tatăl nostru..., troparele: Miluiește-ne pe noi, Doamne..., iar pe alocurea condacul praznicului și rugăciunile: Nespurcată, neîntinată... Și ne dă nouă Stăpâne... și: Pe cei ce ne urăsc și ne fac nouă strămbătate...**

A doua zi dimineața, cei care slujesc Sfânta Liturghie, se cuvine să citească Ceasul al treilea și al șaselea și, după rugăciunea: **Dumnezeule și Doamne al puterilor..., Canonul și rugăciunile**

stintei împărtășiri. Iar după citirea rugăciunilor, să facă apolisul Ceasurilor. Cei care au să se împărtășească, să asculte Ceasurile în biserică, mai înainte de Liturghie.

Și când cineva se va împărtăși cu Sfintele și făcătoarele de viață Taine, după primirea Sfintelor Taine, să citească rugăciunile de după împărtășire.

Iar în celelalte zile ale săptămânii, rugăciunile, care se citesc de cei care se pregătesc a sluji și de cei care voiesc a se împărtăși cu Sfintele Taine, sunt acestea:

Duminică seara: Canonul Domnului Iisus, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Canonul Arhanghelilor și, dacă va vrea cineva, și al Îngerului păzitor.

Luni dimineața: Ca și în toate celelalte dimineți, să facă după cum s-a scris mai sus. Este bine să se citească însă și rugăciunile de dimineață.

Luni seara: Canonul Domnului Iisus, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Acatistul Sfântului Înaintemergătorului Ioan și Canonul Îngerului păzitor.

Marți seara: Canonul cinstitei Cruci, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu și Canonul Îngerului păzitor.

Miercuri seara: Canonul Domnului Iisus, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Canonul Îngerului păzitor, Acatistul Sfinților Apostoli și, cine va vrea, și al Sfântului Nicolae.

Joi seara: Canonul făcătoarei de viață Cruci, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu și Canonul Îngerului păzitor.

Vineri seara: Canonul Domnului Iisus, Acatistul Născătoarei de Dumnezeu, negreșit, apoi Canonul Îngerului păzitor și al Tuturor Sfinților.

Oamenii temători de Dumnezeu, care nu zăbovesc în gânduri deșarte, ci sunt stăpâni pe sine, se îndeletnicesc cu citirea Psaltirii, a rugăciunilor după hotărâre, a cârților Legii Domnului și ale Sfinților Părinți și dascăli ai Bisericii.

Acastă rânduială se țin în toate zilele și de toți preoții, diaconii, clericii și monahii, cum și de toți cei care știu carte.

Fiindcă Apostolul a poruncit să nu părăsim adunarea bisericească și, prin urmare, nici rugăciunile bisericești, nimănui nu i se cuvine a-și lăsa rânduitul Canon neîndeplinit, pentru că, spre dragostea lui Dumnezeu, fiecare om este dator a tinde după cum este scris: «Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din toată virtutea ta și din tot cugetul tău». Se cuvine să avem dragoste către rugăciuni și să le facem cu osârdie către Dumnezeu, Cel în trei Ipostasuri, către Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, și către toți sfinții, pentru care, vom dobândi bunătățile cele gătite în ceruri, cu toți sfinții care au bine-plăcut lui Dumnezeu. Amin.

TIPICUL SLUJBEI SFINTEI LITURGHII CU ARHIEREU*

A. PRIMIREA ARHIEREULUI

Vrând arhiereul să slujească dumnezeiasca Liturghie, ecleziarhul sau arhidiaconul pregătește din timp cele necesare slujirii, și anume:

1. Mantia arhierească;
2. Veșmintele liturgice:
 - stiharul
 - epitrahilul;
 - mânecuțele;
 - brâul;
 - epigonatul (bedernița);
 - sacosul;
 - omoforul mare.

(Acestea toate, în ordinea arătată, sunt așezate pe o măsuță sau analog în partea dinspre miazăzi a Sfintei Mese, în sfântul altar).

- mitra;
- cârja;
- omoforul mic.

3. Dicherotricherele cu lumânări;

* Această rânduială se păstrează în mănăstirea Cernica și se practică în catedrala patriarhală din București. Ea a fost astfel întocmită de către adormitul întru fericire, episcopul Roman Ialomițeanul, fost vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.